Deze Synode heeft uitgesproken, dat iemand bij z.i. Schriftuurlijk en confessioneel bezwaar tegen een leeruitspraak alle mogelijkheden in de kerkorde voorhanden om wijziging dier uitspraak te verkrijgen, moet uitgeput hebben, voordat hij met zijne kerk breekt, of eene scheuring veroorzaakt.

Wist deze vergadering niet, dat hier in Nederland de „vrijgemaakten" de Gereformeerde Kerken niet uitgegaan zijn, noch daarin eene scheur aangebracht hebben, maar dat de Generale Synoden te Utrecht allerlei ambtsdragers hebben geschorst, of ook afgezet, en dat zij en wie haar volgden, de scheur in de Gereformeerde Kerken dezer landen hebben veroorzaakt? Hebben de Nederlandsche afgevaardigden haar dat niet medegedeeld? Dan hebben dezen de waarheid niet gezegd. En hebben dan de afgevaardigden uit Amerika en Afrika niet ingevraagd op deze zaken, om nauwkeurig te weten, wat en hoe het geschied is?

En dan toch maar een Synodaal besluit nemen?

En eene veroordeeling over niet-aanwezigen en niet-gehoorden uitspreken?

En dat door eene Synode, eene oecumenische Synode, en nog wel eene „Eerste oecumenische Synode"?

Waarlijk, dat is geen goed begin.

Integendeel.

Allerellendigst.

* * *

Wie is hier, die maar gauw eene breuk heeft veroorzaakt? Waren het de „vrijgemaakten" niet, die op de kerkorde wezen en op de mogelijkheden daarin geboden? Heeft Prof. Schilder niet juist in den weg der kerkorde gehandeld? En dat om maar de breuk tegen te houden?

Maar genoemde Synoden hebben de kerkorde geschonden, en zij met wie haar volgden, hebben de scheuring in de Gereformeerde kerken hier aangericht, ondanks alle anders zoeken door de „vrijgemaakten".

Hebben de Nederlandsche afgevaardigden dat den anderen afgevaardigden niet medegedeeld?

Zeker niet, want anders had deze „Eerste oecumenische Synode" eene conclusie als onder 1 werd aangehaald, niet als besluit kunnen aannemen.

En hebben de afgevaardigden uit Amerika en Afrika niet nauwkeurig bij de afgevaardigden uit Nederland deze dingen onderzocht, of elders diensaangaande genoegzame inlichtingen ingewonnen, doch zoo maar op het zeggen van de Nederlandsche afgevaardigden tot zoodanige conclusie besloten?

Dit laatste moet men wel aannemen, want deze conclusie of dit besluit slaat op de Nederlandsche kerkelijke moeilijkheden als een tang op een varken.

De Amerikaansche en de Afrikaansche afgevaardigden hebben in dezen de plank ver misgeslagen.

Deze Amerikaansche en Afrikaansche heeren hebben zich blijkbaar door de Nederlandsche heeren in blind vertrouwen laten leiden, zonder eenige voorzichtigheid en eenige bedachtzaamheid, die zeker Synodeleden wel allereerst, en dan nog leden eener „Eerste oecumenische Synode" allernoodzakelijkst is.

De kerkscheurders waren de vier Nederlandsche afgevaardigden, zoowel in qualiteit van afgevaardigden, als in eigen persoon.

* * *

En dan conclusie en besluit inzake de „Verklaring van 1946". Hebben de Amerikaansche en de Afrikaansche heeren gelezen wat er tegen die „Verklaring" is ingebracht?

Hebben zij met ernstige, breede overweging nagegaan, of wat in die „Verklaring" staat, en er logisch uit volgt, in overeenstemming is met de Heilige Schrift en de Gereformeerde belijdenisgeschriften?

Nu, indien ja, dan hebben zij dat toch niet goed gedaan.

Te vluchtig en oppervlakkig, niet juist.

Want die Verklaring is niet in overeenstemming met de Heilige Schrift en de Nederlandsche Gereformeerde belijdenisgeschriften en de Liturgische geschriften onzer aloude Gereformeerde Kerken.

* * *

De conclusies of besluiten dezer „Eerste oecumenische Synode" van Gereformeerde Kerken uit drie wereelddeelen hebben dus geen waarheidswaarde. Zij kloppen niet op de gebeurtenissen hier voorgevallen, en zij komen niet overeen met hetgeen die „Verklaring" werkelijk bevat.

En zulke besluiten neemt een groepje van dertien man, buitenlanders, niet bekend met de kerkelijke zaken hier, op voorstelling van vier bij de zaak betrokken personen slechts der ééne groep.

We zullen toch maar aannemen, dat deze vier Nederlandsche afgevaardigden niet meegestemd hebben, dus niet meegestemd als in eigen zaak. Meegepraat hebben ze wel, en trachten te overreden en te brengen tot hun inzicht, hoewel de andere groep niet aanwezig was, en geene tegenredeneering noch weerlegging kon geven, noch haar verhaal der feiten tegenover dat der anderen stellen.

Deze dertien heeren schijnen er niets van begrepen te hebben, dat althans bij zulke ingrijpende kerkelijke zaken de eisch onverbiddelijk geldt: audi et alteram partem, er moet ook wederhoor plaats vinden.

* * *

Nu, zoo hebben we dan „Synode"-besluiten van 13, zegge dertien, heeren, vreemdelingen hier, en onbekend met wat hier in kerkelijk opzicht de laatste jaren is geschied. Zij hebben er iets van gehoord. Maar de zaken goed onderzoeken en nagaan hebben zij niet gekund. Doch zij hebben durven varen in zoo ernstige zaken en dat van zoo gewichtig kerkelijk belang op het compas van een viertal heeren, van wie zij wisten, dat deze zelven bij de te behandelen zaken ten nauwste betrokken waren, en slechts van ééne partij of groep de afgevaardigden waren.

Neen, dan zou zeker de paus veel beter onderzoek instellen, voordat hij in dergelijke zaak eene beslissing nam.

Als het dus dezen hiërarchischen weg van zulke „oecumenische Synoden" op moet, dan dient dit hiërarchisch systeem veel verder doorgevoerd te worden. En dan zullen we wel van den meerhoofdigen tot den éénhoofdigen paus moeten komen, om althans zoo mogelijk nog eenigen beteren waarborg te hebben, dat de zaken grondiger onderzocht worden.

In elk geval: deze „Eerste oecumenische Synode" van Gereformeerde Kerken uit drie wereelddeelen is eene mislukking.

Eene zondige mislukking, die allen schuldig stelt, die er aan mee gewerkt hebben, en welker besluiten in dezen niet alleen geene goede waarde hebben, maar van onwaarde zijn, veroordeelenswaardig, en verderfelijk.

S. GREIJDANUS.

„EENIGHEID DES GELOOFS".

Ook ds J. Meester heeft zich teruggetrokken uit de redactie van „Eenigheid des Geloofs". Wat de motieven betreft, toen ds Meester tot de redactie toetrad, geschiedde dat op voorwaarde, dat hij volkomen eigen standpunt kon behouden en van eigen standpunt uit zou kunen schrijven. De uitgever zeide hem dit per telefoon toe, gelijk ook later is verklaard.

In een redactie-vergadering bleek, dat dit in de praktijk niet mogelijk werd geacht, althans thans nog niet. Een door ds Meester geleverd artikel werd niet geweigerd of ongeschikt geacht omdat het als no. één van een voorgenomen reeks nog geen oplossing bracht van de aangeroerde kwestie, maar omdat er bezwaar bestond, met name bij ds Woelderink, tegen „den geest" van het stuk. Vandaar dat een herschrijven van het artikel geen baat zou brengen en er naar ds Meester's inzicht slechts overbleef, dat hij zich terugtrok uit de redactie. Hij deed dit met gevoelens van teleurstelling, constateerende dat de hachelijkheid van „interkerkelijke" samenwerking door dit voorval concreet blijkt.

Wij deelen die overtuiging. Ten bewijze hiervan nemen we hier op het artikel, dat ds Meester schreef. Er stond onder: „wordt vervolgd", zie diensaangaande hierboven. Als dit artikel niet geplaatst kon worden bewijst dit, dat de veelvuldige critiek, uitgebracht op de vóór-onderstellingen van het blad, allerminst ongegrond was.

Hier volgt het geweigerde artikel:

DE HACHELIJKHEID VAN INTERKERKELIJKE SAMENWERKING.

't Is niet zonder opzet, dat schrijver dezer regels, wiens naam staat bij de redacteuren van dit blad, zijn eerste zinnen voor dit blad plaatst onder bovenstaand opschrift. Toen hij toelliet dat zijn naam werd afgedrukt in den kop van dit blad, was hij zich de hachelijkheid van deze onderneming bewust. Deze hachelijkheid ligt immers daar, dat gereformeerden krachtens hun belijdenis, hun drie formulieren, waarvan zij zeggen te gelooven, dat zij in alles gegrond zijn op het Woord, geen interkerkelijkheid kennen noch kunnen erkennen.

Waar de belijdenis zich over de kerk uitspreekt, weet zij slechts van één kerk. In den catechismus van Heidelberg wordt (vr. 54) gesproken over de algemeene christelijke kerk, en gezegd, dat er maar één is; één gemeente, die de Zoon Gods uit het gansche menschelijke geslacht vergadert.

Deze ééne gemeente of algemeene kerk is niet te zien als een onzichtbare kerk boven de institutaire verdeeldheid der kerken en kerkjes, maar als de gemeente die door Geest en Woord in „eenigheid des waren geloofs" wordt vergaderd. Daarmee staan wij op den beganen grond. De kerk van Jezus Christus wordt door het Woord, door de verkondiging van het evangelie hier, vandaag, vergaderd in eenigheid des waren geloofs, en waar die eenigheid des geloofs gebroken is, waar men zegt tot christenen: uw belijdenis deugt niet; gij zijt een ketter of gij zijt een scheurmaker, daar is de ééne kerk die hier, vandaag, door Jezus Christus in „eenigheid des waren geloofs" vergaderd wordt, gebroken. Wij laten thans rusten de vraag door wie zij gebroken of gescheurd wordt, hetzij door de uitwerpers of door de uitgeworpenen, maar gescheurd is de kerk, gebroken is de eenigheid des geloofs. En het geschiedt telkens als het geschiedt onder aanroeping van den Naam des Heeren.

Men mag en kan daarom, nadat de eenigheid des geloofs en de eenigheid der kerk gebroken is, niet doen alsof zij niet gebroken is. Men mag niet nadat de kerk gebroken is, zeggen: maar boveninstitutair zijn wij toch nog één. Dat hebben, om een voorbeeld te nemen uit het verleden, de Afgescheidenen niet gezegd voor ruim een eeuw. Toen enkele predikanten waren vervolgd en afgezet, hebben zij gezegd: wij moeten constateeren, dat de Hervormde kerk valsche kerk geworden is; let maar, zelden zij, op art. 29 van de Ned. Geloofsbelijdenis. Daar worden de notae, de merkteekenen van de valsche kerk opgesomd, aldus:

„Aangaande de valsche kerk, die schrijft zich en haren ordinantiën meer macht en autoriteit toe, dan den Woorde Gods, en wil zich aan het juk van Christus niet onderwerpen;..... zij grondt zich meer op de menschen, dan op Christus; zij vervolgt degenen die heiliglijk willen leven naar het Woord Gods, en die haar bestraffen over hare gebreken, gierigheid en afgoderijen".

En, hebben de Afgescheidenen gezegd: wij hopen en bidden dat de Hervormde Kerk, de oude beminde, vaderlandsche kerk moge weerkeeren tot de leer en tucht der Gereformeerde Kerken, en wij beloven, dat, zoodra zij weerkeert, wij tot haar weerkeeren.

Zij hebben dit standpunt ook consequent volgehouden. 'k Herinner mij, dat wijlen prof. dr H. Bouwman van Kampen, in zijn gebed bij den aanvang van een college, graag mocht bidden met het oog op onze hervormde broeders: Breng Heer, al Uw gevang'nen weder.

En hij vertelde wel eens, dat in de dagen der oude Christ. Geref. Kerk uit de vorige eeuw, dit gebed een vaste plaats had in den eeredienst des Zondags in de kerk. Bij de oude Afgescheidenen brandde een heilig heimwee naar de kerk der vaderen, al meenden zij ook omtrent deze kerk te moeten belijden, dat zij „valsch" was geworden, en dat zij dit getoond had doordat zij zichzelf en haar ordinantiën meer macht en autoriteit toekende dan den Woorde Gods en trouwe predikers van het evangelie, die haar bestraften over haar gebreken, was gaan vervolgen en afzetten. Zij had daardoor zich immers naar hun overtuiging getoond een verbreekster van de eenigheid des geloofs.

Natuurlijk zagen de Afgescheidenen heel goed, dat er in de Herv. Kerk vele christenen achterbleven; zagen zij ook heel goed, dat er predikers van het evangelie achterbleven, maar de kerk zelf had zich als vervolgster van de geloovigen, als uitstootster van ware belijders, als verscheurdster van de eenigheid des geloofs geopenbaard.

De Afgescheidenen hebben niet gezegd: wij zijn er uit, de eenigheid des geloofs tusschen de Hervormde Kerk en ons is gebroken, doch nu het gebeurd is, houden wij toch maar vast aan een andere, ongrijpbare, boven-institutaire eenheid. Wat zou dat voor een eenheid zijn geweest? Stellig niet een eenigheid des geloofs. Immers het geloof grondt zich en houdt zich aan het Woord. En juist bij het Woord was men het niet meer eens, maar zeer oneens. Zij namen de vervolgingen en afzettingen trouwens ook in vollen ernst op. Het was geen grapje. De bittere realiteit hebben zij doorleefd.

En nu een voorbeeld uit het heden. 1945. Wanneer ergens in Nederland een classic. vergadering van Geref. Kerken „constateert, dat de geestelijke eenheid der Kerken in de classis verbroken is en de grondslag voor verdere samenspreking ontbreekt, en verzoekt de afgevaardigden (van enkele kerken J. M.) de vergadering te verlaten", kan men dan, nadat dit is geschied, zeggen: maar wij zijn toch nog één in het geloof? De „geestelijke eenheid" is verbroken, zoo wordt geconstateerd, maar wij hebben, zoo meent men wel, nog een andere, een tweede „geestelijke eenheid", blijkbaar een boveninstitutaire, andersoortige geestelijke eenheid dan de eerstgenoemde. De eenigheid des geloofs, die wij bezaten bij de Geref. Belijdenis en het Woord, is er niet meer. Dat werd geconstateerd. Daarom geen kerkelijke gemeenschap meer. Gij staat er buiten, zoo werd gezegd. En buiten de kerk zijn de heidenen en ongeloovigen, naar Gereformeerd belijden. Maar — en zie hier het tegenstrijdige — wanneer gij buiten staande, op het domein van de heidenen en ongeloovigen, een kerkeraad en een eeredienst blijkt aan te houden, zoo groet men u opeens weer als broeders; men steekt u de hand toe en zegt: weest welkom; wij hebben toch samen nog een eenigheid des geloofs al is de kerkelijke eenigheid des geloofs verbroken!

Interkerkelijk zijn wij één.

Kan dit echter?

Dat is de vraag.

Historie is het intusschen.

Het is de historie van onze huidige, gereformeerde interkerkelijkheid. Een hachelijk ondernemen inderdaad.

J. MEESTER.

Tot zoover het artikel van ds Meester, dien we bij dezen begroeten als medewerker van ons blad.

K. S.

POSTUUM EERHERSTEL — EEN ONDING.

Een synodocratisch dominee (Praamsma), die, als ik me niet vergis, ook al synodelid geweest is, komt ons — zie hierover verder Marnix van verleden week — vertellen, dat zijn synode al die schorsingen (en afzettingen, zeggen wij, want die worden nog al eens genegeerd) niet terug KAN nemen, al zou de stumper ook nóg zoo graag willen. Waarom niet? Wel, dé „waarde broeders" geschorsten hebben zich sindsdien vrijgemaakt, en dus zijn ze niet meer in de kerk der schorsers, en dus KAN die kerk niets meer over hen zeggen, want „die buiten zijn" kan de kerk niet meer bereiken...